

Луганський прокуратор (штрихи біографії капітана державної безпеки НКВС Григорія Коркунова)

У статті крізь долю Г.І.Коркунова розглядаються особливості функціонування радянських органів держбезпеки в одному з ключових регіонів України.

Ключові слова: Григорій Іванович Коркунов, НКВС, Луганська область, «Великий терор».

Відновити життєвий шлях одного з впливових співробітників НКВС УРСР, капітана державної безпеки Григорія Івановича Коркунова досить складно, оскільки його особова та архівно-кримінальна справа знаходяться в Російській Федерації і є недосяжними на сьогодні для українських дослідників. Навіть опубліковані про нього біографічні довідки складно назвати детальними і ґрунтовними [1]. Один з авторів цих рядків вже намагався відтворити основні етапи його життя [2]. Нині на основі нових архівних матеріалів автори цього нариску ставлять за мету встановити та уточнити важливі факти біографії Г.І. Коркунова, його роль та місце в радянській репресивній системі в 1930-х роках.

Григорій Іванович Коркунов народився у 1904 р. в селі Горєва Верхотурського повіту Пермської губернії (нині у складі Свердловської області Російської Федерації). Пізніше майновий стан його батька викликав багато запитань у колег по службі в лавах НКВС, які звинувачували Григорія Івановича в куркульському походженні, а його братів – у службі в армії адмірала О.В. Колчака. Тому надамо слово самому Коркунову. Ось що він розповів про своє походження та юність у своєму виступі на відкритих загальних партійних зборах УНКВС по Ворошиловградській області 17 січня 1939 р.: «господарство батька до революції та після революції середняцьке. В родині було 13 чоловік. Старший брат комуніст, у 1918 р. розстріляний білими. Коли білі прийшли, господарство було розгромлено. Батько та інший брат ховалися, а потім були заарештовані білими. Невдовзі батька звільнили, а брата мобілізували білі та послали на фронт. Через деякий час брат повернувся від білих і працював у волосному виконкомі. До 1919 р. жив у селі при родині. Я намагався вчитися. З 1920 р. навчався, а в 1921 р. навчання

полишив і працював у Свердловську в політичний просвіті, а потім по найму до 1923 р. У 1923 р. поступив до Свердловського інституту, але провчившись 2 роки захворів і більше не навчався... У 1927 р. пішов до армії, там був прийнятий в партію, з армії перейшов працювати в органи ДПУ. Третій мій брат був кандидатом ВКП(б), працював головою сільської ради, але через якісь службові справи був знятий. Він приїхав до мене по місцю моєї роботи в Житомир. Дізнавшись, що він не знявся з партійного обліку, я його направив назад з листом до секретаря районного партійного комітету та начальника районного відділку НКВС. Втім, як мені стало пізніше відомо, він додому не поїхав, а через рік я дізнався, що він заарештований та засуджений на 3 роки, а потім був звільнений достроково» [3].

З протоколу допиту Г. І. Коркунова від 28 червня 1939 р. довідуємося, що у 1928–1930 рр. він працював у Кам'янець-Подільському спочатку таємним інформатором, а потім резидентом ДПУ. Після демобілізації з армії Григорій Іванович був зарахований інспектором інформаційного відділку 23-го Кам'янець-Подільського прикордонного загону ДПУ, згодом отримав посаду начальника Новоушицького райвідділку ДПУ, але влітку 1931 р. постановою Центральної контрольної комісії КП(б)У за необґрунтований арешт кількох комуністів із рудоуправління отримав сувору догану та був знятий з керівної роботи. У серпні 1931 р. – лютому 1932 р. Г.І.Коркунов працював уповноваженим секретно-політичного відділку 7-го (Житомирського) оперативного сектору ДПУ, а після розформування оперативних секторів був переведений на таку саму посаду до Київського обласного відділу ДПУ [4].

У структурному підрозділі ДПУ (згодом НКВС) на Київщині Г.І.Коркунов майже 7 років пропрацював у секретно-політичному відділі

(СПВ), який проводив роботу по чотирьом основним напрямам: 1-й напрям *«антирадянські партії»*: викриття, пророблення та облік антирадянського елемента на виробництві, висвітлювання політичних настроїв серед робітничого класу; насадження агентури та викриття і ліквідація терористичних груп серед робітничої молоді на промислових підприємствах; агентурно-оперативне обслуговування всіх учбових закладів і установ, які обслуговують промисловість; розробка антирадянських політичних партій та антипартійних організацій і угруповань (троцькісти, анархісти, меншовики, бундівці, сіоністи, децисти, грузинські меншовики, дашнаки); 2-й напрям – *«українська контрреволюція»*: розробка антирадянських українських партій (УПСР, УСДРП, УПСФ, УКП, соціалісти, самостійники, хлібороби, колишні члени галицьких політичних партій); розробка української контрреволюційної громадськості та емігрантів із Галичини; розробка наукових інститутів та наукових об'єднань; розробка закладів освіти та театральних об'єднань; розробка літературних об'єднань, видавництв, преси; розробка артистичних і музичних кіл, кінооб'єднань, музеїв і бібліотек; розробка загально-громадських вузів, української професури, українського міського вчительства, українського Червоного Хреста; 3-й напрям – *«сільська контрреволюція»*: викриття та ліквідація куркульсько-повстанських контрреволюційних організацій та угруповань, нагляд за куркульськими родинами, родинами страчених і засланих куркулів; викриття та розробка контрреволюційних організацій та груп, що у своїй роботі орієнтуються на правоопортуністичний елемент на селі; розробка «третьої сили на селі» – колишніх червоних партизанів; викриття контрреволюційних організацій серед сільської інтелігенції та молоді (вчителі, медичні працівники, агрономічний персонал); викриття терористичних організацій серед куркульської молоді; облік та оперативне реагування на всі антирадянські прояви на селі (масові виступи, теракти, підпали, листівки); висвітлювання політичних настроїв серед всіх прошарків селянства; висвітлювання та оперативне обслуговування всіх політичних і господарчих кампаній на селі; загальне висвітлювання та оперативне обслуговування сільськогосподарських кооперацій, сільських кредитових систем та інших радянських установ, які можуть бути використані

куркульськими ідеологами та організаціями – периферійних органів союзних та українських сільськогосподарських центрів і кооперацій, колгоспів, радгоспів, моторно-тракторних станцій, низового радянського апарату; загальне висвітлювання та оперативне обслуговування сільськогосподарських вузів, технікумів, курсів (професура, агрономічна інтелігенція та студентство), сільськогосподарських науково-дослідних інститутів; розробка антирадянських політичних партій та угруповань, що у своїй основній масі спираються на село; 4-й напрям роботи *«церковний»*: розробка легально існуючих церковних об'єднань (оновленці, старо-слов'янці, українські автокефалісти, грузинська церква, вірменська церква, грецька церква); розробка та викриття підпільних церковно-монархічних контрреволюційних організацій та груп (ультра-православні підгорківці, різні братства, мандрівні монахи); викриття антирадянського елемента у церковних радах; агентурно-оперативна робота серед віруючих та викриття контрреволюційних елементів, що групуються навколо церкви; інформаційне висвітлювання та агентурна розробка всіх видів сектантства (євангелісти, баптисти, хлисти, скопці); розробка єврейських релігійних об'єднань [5].

Згідно з функціональними напрямками роботи співробітники СПО ДПУ УСРР наприкінці 1932 року долучилися до нейтралізації «великої, широко розгалуженої контрреволюційної націоналістичної «Української військової організації» («УВО»), яка мала за мету повалення Радянської влади шляхом збройного повстання та встановлення в Україні фашистської диктатури». З метою виявлення «осердя «УВО» та його розгалужень було сформовано так звану «ударно-слідчу групу» на чолі з начальником секретно-політичного відділу ДПУ УСРР Михайлом Костянтиновичем Александровським. Відповідні слідчо-оперативні групи були утворені і на місцях. У Київському облвідділі ДПУ до її складу увійшли: начальник СПВ Мойсей Григорович Чердак і його помічник Соломон Ісакович Гольдман; оперуповноважені СПВ Борис Ізраїльович Борисов-Коган та Погребинський; уповноважені СПВ Г.І. Коркунов, Микола Павлович Погребний, А.З. Янпольський, Марк Зіновійович Янпольський; начальник 2-го відділку особливого відділу Михайло Афанасійович Бутаров; уповноважені особливого

Загальні цифрові дані про оперативно-слідчу роботу секретно-політичний відділ УДБ УНКВС по Київській області [12]

Роки	Заведено справи	Притягнуто осіб	Заарештовано осіб
1935	1110	1734	1333
1936	–	1147	–
Перший квартал 1937 р.	–	357	–

відділу Єршов, Пономарьов, Григорій Лазорович Ракита, Володимир Михайлович Яковенко [6]. У своєму наказі № 452 від 23 вересня 1933 р. голова ДПУ УСРР Всеволод Аполлонович Балицький відзначав, що незважаючи на «виняткову оперативну складність цієї справи, значну розгалуженість організації, а також наявність цілого кубла різних контрреволюційних течій і орієнтацій у її складі, слідство було проведено в мінімально короткий термін. Завдано нищівного удару по контрреволюційному підпіллю. Успіхи по розгрому «УВО» були досягнуті виключно завдяки революційній відданості, чекістській оперативній чіткості та самовідданості у роботі всіх працівників ..., які працювали по справі «УВО». Цим же наказом всім учасникам ударно-слідчих груп було висловлено подяку від імені Колегії ДПУ УСРР [7].

Відомо, що восени 1933 р. уповноважений секретно-політичного відділу Київського обласного відділу ДПУ Г.І. Коркунов брав участь у слідчих діях, спрямованих на викриття нібито існуючої на теренах України таємної військової революційно-політичної формації «Польської організації військової» (особисто допитував лектора Польського педагогічного інституту Людвіку Йосифівну Рудницьку [8]).

Його робота задовольняла керівництво – невдовзі він був підвищений до посади оперуповноваженого, а згодом і до начальника відділку. У СПВ (з січня 1937 р. – 4-му) відділі УДБ УНКВС по Київській області Григорій Коркунов послідовно очолював промисловий та вузівський відділки. Молодший лейтенант державної безпеки Олександр Сократович Томін [9], який прийняв у нього обидва відділки, пізніше характеризував свого попередника як «марафетчика» та «липогона», для якого кожна, ініційована Управлінням держбезпеки НКВС УСРР, репресивна кампанія була галасливою: «Я прийняв від Коркунова один та другий відділок і знайшов низку волаючих неподобств з його боку. На оперативній нараді в УНКВС я навів низку фактів про Коркунова. На цій нараді на мене накинулися та намагалися перевести все це на зведення особистих рахунків» [10]. Начальник СПВ УДБ УНКВС по Київській області капітан державної безпеки Ісай Якович Бабич взагалі розцінив виступи Олександра Томіна як «гоніння на стахановця» Григорія Коркунова [11], який забезпечував гарні результати ввіреному йому відділу.

Стосунки між Григорієм Івановичем і Олександром Сократовичем справді були ненормальними. Під час обміну партійних документів останній не тільки назвав Коркунова сином куркуля, але і звинуватив у службі в штабі у білих! [13] Скоріш за все саме через перевірку біографічних даних своє перше спеціальне звання, лейтенант державної безпеки, Григорій Іванович отримав лише 2 грудня 1936 р., в той час, коли переважній більшості співробітників столичного УНКВС звання були надані ще 9 лютого 1936 року.

Сам же «чекіст-стахановець» Г.Коркунов пізніше бідкався, що начальник УНКВС по Київській області старший майор державної безпеки Микола Давидович Шаров та співробітники республіканського наркомату не дозволили йому заарештувати секретаря Київського обкому КП(б)У Іллю Львовича Ільїна, який «співчував троцькістам і всіляко висував їх на керівну роботу», директора заводу «Більшовик» Вертмана, який на підприємстві зберігав ящик троцькістської літератури [14].

Якби там не було, але 8 серпня 1937 р. Г.Коркунов був призначений начальником 6-го відділку 4-го відділу УДБ НКВС УРСР [15]. Нині не є можливим вказати, хто саме ініціював це призначення, адже з новим начальником 4-го відділу УДБ НКВС УРСР старшим лейтенантом державної безпеки Матвієм Михайловичем Герзоном Г.І. Коркунов був мало знайомий та характеризував свого нового керівника як «великого комбінатора та бридку людину» [16].

У колишньому будинку Інституту шляхетних дівчат по вулиці Інститутській, де у 1937–1938 рр. знаходився 4-й відділ УДБ НКВС УРСР, Г. Коркунов пропрацював майже 7 місяців і за такий незначний період часу встиг долучитися до

фальсифікації багатьох кримінальних справ. Під керівництвом помічника начальника відділу молодшого лейтенанта державної безпеки Давида Ароновича Перцова, Г. Коркунов проводив слідство у справі наркома лісового господарства Василя Денисовича Кузьменка, заарештованого 23 серпня 1937 року. Останній вже на допиті 3 вересня 1937 р. заявив, що зрадив «батьківщині і українському народові» і «визнав себе винним повністю» у причетності до «Буржуазно-націоналістичної антирадянської організації колишніх боротьбистів». «Широсердне каяття» не врятувало Кузьменка, якого було засуджено до страти [17]. Григорій Коркунов «підвів під розстріл» також видатного українського композитора, етнографа, співака, хормейстера і хореографа Василя Миколайовича Верховинця (Костіва), визнавши його членом «антирадянської військово-націоналістичної організації» [18]. Збереглися свідчення і про участь Г.Коркунова у катуваннях заарештованих [19].

«Виробничі успіхи» Г.Коркунова були належним чином оцінені в центральному апараті НКВС. 17 листопада 1937 р. Г.Коркунову було присвоєно звання старшого лейтенанта державної безпеки, а в грудні 1937 р. на його мундирі засяяв орден Червоної Зірки [20]. Як сам пояснював Г.Коркунов отримана військова нагорода була визнанням його ініціативності та старанності у «викритті шляхом агентурної розробки та слідства контрреволюційної націоналістичної організації» [21].

Однак справжній кар'єрний злет Г.Коркунова відбувся вже при новому наркомі внутрішніх справ УРСР, комісарі державної безпеки 3-го рангу Олександрі Успенському (призначений 25 січня 1938 р.). За сприяння очільника республіканського силового відомства Григорія Коркунова на початку березня 1938 р. було призначено т.в.о. начальника 4-го відділу УДБ УНКВС по Київській області [22]. Сам же Григорій Іванович своє кар'єрне просування пояснював наступним чином: «Потрапив я в начальники так. Приїхав до Києва тов. Єжов, поговорив з деякими рядовими працівниками, у тому числі і зі мною, та, ткнувши пальцем, сказав: «Ви майбутні начальники управлінь!». Мені це й не снилося тоді. Зрозумів я це призначення згодом як наказ партії та віддавав всі сили на те, щоб зробити краще. Робив так, як підказувала мені партійна совість» [23].

У новому статусі керівника відділу, Г.Коркунов полюбляв лякати підлеглих розправами, якщо вони будуть гальмувати арешти підозрюваних осіб [24]. Часто за приклад ставив роботу молодшого лейтенанта державної безпеки Віктора Когана [25], на рахунку якого був нечуваний «рекорд» – упродовж двох тижнів одноосібно завершив 120 слідчих справ [26]. Сержант державної безпеки Мойсей Григорович Меєрзон красномовно описав ділову атмосферу, яка царувала у 4-му відділі УДБ УНКВС по Київській області у часи Григорія Коркунова: «Після обласної партконференції, коли в обкомі заарештували Костенка (2-й секретар Київського обкому КП(б)У – авт.) та інших, нас кожного прикріпили до арештованих. І ось виходить так, що я працюю, всі працюємо, вранці ні у кого немає розколу, у Когана – два розколи. Носко дає свідчення і Костенко дає свідчення. Виходить, що є лише один Коган фахівець-слідчий. І ось, коли ми вже набралися сміливості, прийшли і по-партійному заявили Коркунову, що Коганлипогон. Що сказав нам тоді Коркунов? Це що за невіра в справу? Поставлю питання на партконференції» [27].

Привернути увагу колег до сумнівних методів слідства Когана прагнув Залеський. На діловій летючці Залеський на відріз відмовився перебрати естафету від Когана, який під час досудового розслідування кримінальної справи на заарештованого Чапчая викрив молодіжну організацію чисельністю в 500 осіб: «Я в цю справу не вірю і цю справу вести не буду. Нехай веде той, хто його розпочав». Натомість Г.Коркунов доручив парторгу відділу сержанту державної безпеки Кузьмі Григоровичу Лупенку негайно поставити питання про Залеського у партійному порядку [28].

Дісталось на горіхи й лейтенанту державної безпеки Марку Захаровичу Ямпольському, який на одній з оперативних нарад виступив з критикою стилю керівництва Г.І. Коркунова та його улюбленця – начальника відділку молодшого лейтенанта державної безпеки Василя Козаченка [29]. Вже наступного дня М.З. Ямпольського спровадили з Києва і направили на роботу до РРФСР [30].

3 червня 1938 р. Донецька область була поділена на дві: Сталінську та Ворошиловградську. І хоча офіційно УНКВС Ворошиловградської області було утворено лише 11 червня 1938 р. [31],

вже 4 червня О.І. Успенський затвердив його керівний склад: заступник начальника УНКВС – старший лейтенант державної безпеки Олексій Дмитрович Баличев [32] – колишній начальник Макіївського міського відділу НКВС; начальник секретно-політичного відділу – лейтенант державної безпеки Микола Григорович Соколов [33] – колишній начальник відділку секретно-політичного відділу НКВС УРСР; начальник контррозвідального відділу – лейтенант державної безпеки Василь Васильович Калганов [34] – колишній начальник відділку контррозвідального відділу НКВС УРСР.

Кандидатуру на посаду начальника УНКВС по Ворошиловградській області шукати довелося відносно довго. Лише 25 червня 1938 р. генеральний комісар держбезпеки М.І.Єжов затвердив на цю посаду капітана державної безпеки Г.І. Коркунова (чергове звання отримав 15 червня 1938 р.), але по НКВС УРСР цей наказ був оголошений тільки 14 липня 1938 р. – у день, коли нарком О.Успенський перебував у Сталіно. Днем раніше О.Успенський завітав до обласного центру Ворошиловградської області для офіційного представлення керманіча УНКВС. Представляючи особовому складу обласного управління НКВС керівне ядро О.Успенський заявив: «Я прислав вам своїх висуванців яких особисто перевірів, ці люди надійні і з ними можна працювати» [35]. Своїми ставлениками нарком назвав Григорія Коркунова, Миколу Соколова та Василя Калганова [36]. Потім відбувся обід для вузького кола чекістів, на який з фондів УНКВС було витрачено 3000 карбованців [37].

Як впливає з архівних документів, О. Успенський прибув до Ворошиловграда не тільки для вирішення кадрових питань, а й розпочати черговий етап політичних репресій у новоствореній області. Комплекс заходів по нейтралізації значного числа «ворогів народу» у Ворошиловграді було підготовлено спеціальною бригадою на чолі із заступником начальника 4 відділу УДБ НКВС УРСР капітаном державної безпеки Соломоном Ісааковичем Гольдманом та начальником 4 відділу УНКВС Київської області старшим лейтенантом державної безпеки Леонідом Михайловичем Павличевим. Київська спецбригада підготувала у Ворошиловграді гучний відкритий процес над «антирадянськими елементами» та дала «зелене світло» на викриття у місті правотроцькістської організації. За матеріалами,

наданими київським гостям начальником секретно-політичного відділу УДБ УНКВС Ворошиловградської області Миколою Соколовим антирадянське угруповання складалося із 20–30 осіб. Після власноручних коректив О.І.Успенського ворошиловградська правотроцькістська організація стягнула 300 осіб [38].

Після банкету на честь нових очільників Управління НКВС по Ворошиловградській області у ніч з 13 на 14 липня 1938 року Олександр Успенський особисто керував арештами учасників ворошиловградської правотроцькістської організації: помічника директора оборонного заводу № 60 Ходоса, комерційного директора заводу Наркоммістпрому Колесникова, директора заводу Наркоммістпрому по ремонту тракторів Богданова, директора Музею Революції І.Д.Литвинова та ін.

У «Записці по проводу», надісланій 13 липня 1938 року з Ворошиловграда, О. Успенський інформував наркома внутрішніх справ СРСР М. Єжова про наступне: «Как сей час установлено следствием, в гор. Ворошиловграде действовала в течении длительного времени, почти совершенно не тронутая, правотроцкисткая организация, участники которой пробрались на руководящие посты в горком партии, горсовет, во многие городские хозяйственные организации, на оборонный завод № 60, на паровозо-строительный завод имени Октябрьской революции, а также и на целый ряд других менее важных промышленных предприятий.

Участники правотроцкистской организации захватили в свои руки музей Революции в Ворошиловграде, держали в своих руках общество старых большевиков, партизанскую комиссию, в которых вели антисоветскую работу <...>. Подрывная деятельность участников организации на заводе № 60 (нині – виробниче об'єднання Луганський верстатобудівний завод – авт.) виражалась в систематическом срыве выполнения программы по изготовлению патронов, разрушении оборудования завода, расхищении мобзапасов и подготовке крупной диверсии, рассчитанной на вывод завода из строя в начале войны <...>.

Произведенной специальной проверкой личного состава завода выявлено 1400 человек антисоветского и социально-чуждого элемента. В том числе кадровые троцкисты, меньшевики, эсеры, дашнаки, кулаки, перебежчики, бывшие

белые, дети репрессированных, исключенные из рядов ВКП(б) и прочие» [39].

Не дивно, що першим завданням, яке поставив О.Успенський перед начальником УНКВС по Ворошиловградській області Г. Коркуновим було проведення в найкоротший термін «оперативної розчистки» заводу № 60 від антирадянського елемента. Повномасштабному розгортанню репресивних акцій у регіоні Г.Коркунову не завадила навіть неуккомплектованість обласного апарату НКВС (за штатним розписом кількість штатних одиниць мала становити 100 осіб, а насправді у чекістському відомстві на першу декаду 1938 року перебувало 40 співробітників).

Здавалося, що очільник УНКВС по Ворошиловградській області приділяв велике значення дотриманню правопорядку і принципу законності. Перші кроки на новій посаді Г.Коркунов розпочав з усунення порушень соціалістичної законності у роботі секретного відомства. Він з'ясував, що кілька міліціонерів, які під час масових операцій 1937 р. працювали у районних відділах НКВС, фальсифікували кримінальні справи і надсилали їх на розгляд судової трійки УНКВС Донецької області. За наказом Г.Коркунова міліціонери-фальсифікатори були заарештовані та віддані під суд. Згодом були усунуті з посад начальник Кагановицького районного відділу УНКВС Сталінської області сержант державної безпеки Роман Іванович Ботнар'єв – «за необґрунтовані арешти» та начальник відділку секретно-політичного відділу сержант державної безпеки Іван Тихонович Воронов – «за побиття заарештованої жінки, необґрунтований арешт одного громадянина та підробку на нього документів».

Насправді ніяким борцем за верховенство закону й права Г.І.Коркунов не був. Серією показових каральних акцій начальник УНКВС намагався нагнати страху на підлеглих з метою примушування їх вдаватися до більш витончених методів фальсифікації кримінальних справ.

Виконуючи директиви наркома внутрішніх справ УРСР О.Успенського, Г.Коркунов розв'язав справжній терор у регіоні. «В оперативно-слідственой роботі была штурмовщина, налеты на районы, массовые, необоснованные аресты. Коркунов давал задания каждому следователю заканчивать по 7 следственных дел в один день. Были указания Успенского 1000 чел. арестовать и мы это делали. Мы выполняли даваемые нам

лимиты. По указанию Коркунова мы арестовывали пачками без всякого основания» [40], – так описував «ділову атмосферу» серед ворошиловградських чекістів у часи великої соціальної чистки сержант державної безпеки, начальник 1 відділку 3 відділу УДБ УНКВС по Ворошиловградській області Єфим Матвійович Суд. У перший місяць перебування на посаді начальника УНКВС по Ворошиловградській області Г.Коркунов наказав розгорнути агентурно-слідчу роботу по розгрому фашистської агентури. З особистої санкції Г. Коркунова у м. Красний Луч були заарештовані фігуранти агентурної справи по німецькій лінії «Зміна» [41] німець Яків Купфер [42] та чех Володимир Мікш [43].

Слід відзначити, що на партійних зборах УНКВС 17 січня 1939 р. Є.М.Суд обвинуватив Г.І. Коркунова, М.Г. Соколова та начальника відділку СПВ Л.Р.Воскобойникова [44] у вбивстві заарештованого Максименка, а начальника відділку СПВ Павла Сидоровича Удовенка у вбивстві заарештованого Епштейна. Втім ці обвинувачення не підтвердилися і за «брехню» Є.М.Суд був виключений з партії [45].

Пізніше заступник начальника 3-го відділу УДБ УНКВС по Ворошиловградській області сержант державної безпеки Микола Георгійович Гнутов в своєму рапорті заступнику наркома внутрішніх справ УРСР капітану державної безпеки Миколі Дмитровичу Горлинському відзначав, що під час проведення масових чекістських операцій Коркунов допускав правове свавілля: «Так например, вне зависимости от наличия оперативных учетов в районах, были спущены так называемые «лимиты» по которым каждый район области должен был арестовывать 150, 200, 300 и т.д. человек. Нормы устанавливались не только по району, но даже по отдельным шахтам опять таки без учета наличия засоренности. <...>. Сам Коркунов разъезжал по районам, чтобы личным участием ускорить выполнение «лимитов». В частности, он приехал в Ворошиловский район где просматривая учеты писал резолюции о немедленных арестах по одним реагированиям или социальному прошлому. Для реализации «лимитов» Коркунов предложил мобилизовать для документации работников милиции» [46].

Фіксування антирадянської діяльності у часи «Великого терору» відбувалося наступним чином. До справи долучалася довідка сільської ради, в

якій вказувалося, що обвинувачений є куркулем або сином куркуля, а також свідчення двох очевидців про погану роботу або антирадянські розмови підозрюваного. Райвідділам НКВС в категоричній формі наказувалося складати щоденно 30-40 довідок на арешт. Хто не виконував «планових» завдань той підлягав суворому покаранню. Вказана провина була підставою для зняття з роботи та подальшого арешту начальника Краснодонського райвідділу НКВС молодшого лейтенанта державної безпеки Федора Олександровича Косьмина.

Перегони у складанні документації породили підлоги та фальсифікації, в чому особливо відзначилися міліціонери Серговського, Кагановицького та Ворошилівського райвідділів НКВС. На підставі підроблених документів проводилися масові арешти [47]. Достеменно відомо, що Коркунов отримував сигнали про фальсифікацію справ, але ніяк на них не реагував. Від співробітників органів держбезпеки, які працювали в слідчих групах у Старобельському та Серговському районах, а також у самому Ворошиловграді вимагали витискувати з арештантів «зізнання», не менше ніж 3-4 «потрібних свідчень» щоденно [48].

Після утворення Ворошиловградської області у вересні в 1938 р. в обласному центрі приступила до роботи власна «трійка». За період з вересня по листопад 1938 р. за вироками судової трійки УНКВС Ворошиловградської області під керівництвом Г.І.Коркунова було розстріляно 1556 осіб, 67 осіб були засуджені до різних термінів ув'язнення, а 87 осіб звільнено [49].

Після переходу у листопаді 1938 р. на нелегальне становище опального наркома внутрішніх справ УРСР О. Успенського позиції Г.Коркунова помітно похитнулися. 8 січня 1939 р. політбюро ЦК ВКП(б) розглянуло питання «Про працівників НКВС по УРСР (телеграма т. Хрущова)» та затвердило рішення ЦК КП(б)У про звільнення з посад начальників УНКВС: по Ворошиловградській області – Г.І.Коркунова, по Вінницькій області – майора державної безпеки Івана Михайловича Корабльова та по Полтавській області – майора державної безпеки Олександра Олександровича Волкова, та про призначення на їхнє місце партійних функціонерів М.І.Череватенка, Б.К.Шаблінського та М.Д.Бахтіярова. Цією ж постановою знятих начальників відкли-

кали до НКВС СРСР [50] (слід відзначити, що в документах політбюро ЦК КП(б)У матеріалів про зняття Г.Коркунова нам віднайти не вдалося – авт.)

Після арешту у квітні 1939 р. збіглого Успенського коло навколо Коркунова замкнулося. На одному з перших допитів колишній нарком розповів, що згідно до директиви М.І.Єжова він висунув на посаду начальника 4-го секретно-політичного відділу УНКВС Київської області Г.І. Коркунова, який під час своєї роботи начальником відділку 4-го відділу НКВС УРСР разом із начальником цього підрозділу майором державної безпеки Ароном Меєровичем Хатаневим брав участь у фальсифікації багатьох справ, зокрема про підготовку терористичних акцій проти С.В.Косіора. У розмові зі слідчими О.І. Успенський детально зупинився на діяльності Г.І. Коркунова в якості начальника УНКВС Ворошиловградської області: «Коркунов під час приїзду другого секретаря ЦК КП(б)У Бурмистенка не показав йому всіх справ на арештованих членів партії, ігнорував обком і настільки зарвався, що викликав невдоволення Хрущова, який мені прямо сказав, що Коркунова слід перевірити по його справам» [51].

Накопичивши компрометуючі дані на колишнього начальника УНКВС по Ворошиловградській області, органи держбезпеки 5 червня 1939 р. заарештували Г.І. Коркунова у Москві. На очній ставці 11 червня з О.І. Успенським він «учасником змови себе не визнав», а ще через п'ять днів заявив що Успенський звів на нього наклеп, змовником він не був і з начальником УНКВС по Сталінській області майором державної безпеки Павлом Васильовичем Чистовим ніякого зв'язку не встановлював [52].

Під час слідства Коркунов рішуче відкидав обвинувачення у «змовницькій діяльності» та заперечував, що «свідомо, з шкідницькою метою проводив масові необґрунтовані арешти». Втім він не заперечував, що в оперативній роботі траплялися помилки – деяких громадян заарештовували на підставі недостатніх матеріалів, через що кілька десятків чоловік довелося звільнити [53].

Не визнав себе винним Григорій Іванович і на засіданні військової колегії Верховного Суду СРСР 24 квітня 1940 р., заявивши, що ніяким змовником він не був і шкідництвом не займався. Були, правда, помилки та викривлення в

оперативній роботі через вказівки Успенського та центрального апарату НКВС СРСР, але жодних злочинів свідомо не здійснив [54].

У вироку суду відзначалося, що «попереднім і судовим слідством встановлено, що Коркунов, будучи на посаді начальника УНКВС по Ворошиловградській області з липня 1938 р. по січень 1939 р. проводив масові необґрунтовані арешти невинних громадян і шляхом фальсифікації слідчих матеріалів створював на них слідчі справи зі зведенням обвинувачення в тяжких державних злочинах. Коркунов культивував серед підлеглих проведення слідства із застосуванням викривлених методів, через що було кілька випадків із смертельним кінцем. Завдяки застосуванню

в широкому розумінні фальсифікації слідчих справ, окремі справи розслідувалися неповно і справжні вороги народу лишилися невикритими. Злочинна діяльність Коркунова призвела до тяжких наслідків, оскільки частина невинних громадян була репресована» [55]. 24 липня 1940 р. Г.І. Коркунов за статтями 58-7 кримінального кодексу РРФСР був засуджений на смерть за необґрунтовані масові арешти невинних громадян, фальсифікацію кримінальних справ і застосування викривлених методів ведення слідства [56]. 3 вересня 1940 р. представники радянської Феміди остаточно відмовили Г. Коркунову у помилюванні і через день «відданого мечоносця партії» було розстріляно [57].

Джерела та література

1. Шаповал Ю.І., Пристайко В.І., Золотарьов В.А. ЧК–ГПУ–НКВД в Україні: особи, факти, документи. – К.: Абрис, 1997. – С. 493; Петров Н.В., Скоркин К.В. Кто руководил НКВД 1934–1941: Справочник. – М.: Звенья, 1999. – С. 244; Золотарьов В.А., Степкин В.П. ЧК–ГПУ–НКВД в Донбассе: люди и документы. 1919–1941. – Донецк: Алекс, 2010. – С. 210–211.

2. Золотарьов В.А. Олександр Успенський: особа, час, оточення. – Харків: Фоліо, 2004. – С. 152–155; 237–238.

3. ГДА СБУ(м. Київ), спр. 67462, арк. 13.

4. ГДА СБУ(м. Київ), ф.6, спр.43626-фп, арк. 429.

5. Золотарьов В.А. Секретно-політичний відділ ДПУ УСРР: справи та люди. – Харків: Фоліо, 2007. – С. 39-41.

6. Шаповал Ю., Золотарьов В. Всеволод Балицький: особа, час, оточення. – Київ: Стилос, 2002 – С. 205-206.

7. Золотарьов В. Секретно-політичний відділ ДПУ УСРР: справи та люди. – Харків: Фоліо, 2007 – С. 203.

8. Горбуров К. Юрій Бодняк-Грабський (1895–1938): життєпис директора Польського педагогічного інституту у Києві // З архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ. – 2013. – № ½ – С. 297.

9. Томін Олександр Сократович (1901 – ?). Народився в Києві у селянській родині. Українець. Освіта середня: закінчив 8 класів трудової школи та ШПШ 2-3 ступеню у 1929 р. У 04.1920–06.1924 – червоноармієць, начальник гармати 15-ї важкого артилерійського дивізіону. У 1924–1925 рр. – робітник-колодник 10-го лісового заводу (м. Київ). У 1926–1929 рр. – завгосп лікарні ШКВ (м. Київ). У 1930–1931 р. – завідувач організаційно-інструкторським

відділом РК КП(б)У, (м. Вовковинці – нині Держнянський район Хмельницької області) У 1931–03.1932 р. – помічник уповноваженого економічного відділку Київського оперсектора ДПУ. У 03.1932–1932 р. – помічник уповноваженого економічного відділку Київського облвідділу ДПУ. У 1932–1933 рр. – уповноважений Чернігівського облвідділу ДПУ. У 1933–1934 рр. – заступник начальника політвідділу МТС по ДПУ (с. Веселиково Одеської області). У 1934–1935 рр. – заступник начальника політвідділу МТС по УДБ НКВС (м. Бровари Київської області). У 1935–1937 рр. – начальник 7-го (вузівського) відділку секретно-політичного відділу УДБ УНКВС по Київській області. У 1937–28.05.1938 р. – начальник промислового відділку 4-го (секретно-політичного) відділу УДБ Київської області. Начальник слідчої частини Уманської міжрайонної оперативної групи (26.05.1937–25.07.1937, 26.07.1937 – 24.09.1937, 28.09.1937–04.12.1937, 12.12.1937–04.01.1938). У 03.02.1938 – 30.04.1938 р. – начальник Уманської міжрайонної слідчої групи УНКВС Київської області. У 28.05.1938–29.06.1939 р. – начальник 3-го (контррозвідувального) відділу УДБ НКВС Молдавської АРСР. У 1938–29.06.1939 р. – т.в.о. заступника наркома внутрішніх справ Молдавської АРСР. Заарештований 04.09.1939 р. 31.01.1941–06.02.1941 Військовим трибуналом НКВС КВО засуджений до 6 років позбавлення волі. 13.08.1942 р. достроково звільнений з табору. У 1945 р. – заступник керуючого окремою будівельно-монтажною частиною 354-ї з робочого постачання у Києві. Звання: молодший лейтенант державної безпеки (09.02.1936), лейтенант державної безпеки (15.06.1938). Нагороджений: знаком Почесного працівника ВЧК–ДПУ(XV) (14.08.1938). № 3107. Член ВКП(б) з 1924 (виключений 14.11.1939 «за порушення законності»). Партвоток № 1806789. Член ВКП(б) з 1948 р.

10. ГДА СБУ (м. Київ), ф. 5, спр. 38195, т. 6, арк. 346.

11. Там само, т. 4, арк. 114 зв.

12. Там само, ф. 13, спр. 408, т. 1, арк. 64, 77, 92.

13. Там само, ф. 5, спр. 38195, т. 6, арк. 346.

14. Там само, ф. 6, спр. 43626-фп, арк. 430.

15. Архів Головного Управління внутрішніх справ України в Харківській області (далі – А ГУВС ХО). Колекція документів. Наказ НКВС УРСР по особовому складу № 308 від 8 серпня 1937 р.

16. ГДА СБУ (м. Київ), ф. 6, спр. 43626-фп, арк. 429.

17. *Рекрут В. П.* З хроніки «Великого терору»: доля подолянина В. Д. Кузьменка Режим доступу: file:///D:/Downloads/Nzvdrp_ist_2009_16_29.pdf.

18. *Васильченко Т.М.* Музика була його стихією і покликанням // Реабілітовані історією. – Київ-Полтава: Рідний край, 1992 – С.161.

19. ГДА СБУ (м. Київ), ф. 16, оп. 31, спр. 37, арк. 26.

20. Правда. – 1937. – 20 грудня.

21. ГДА СБУ (м. Київ), ф. 6, спр. 43626-фп, арк. 429.

22. А ГУВСУ ХО. Колекція документів. Наказ НКВС УРСР по о/с № 53 від 4 березня 1938 р.

23. ГДА СБУ (м. Київ), спр. 67462, арк. 125.

24. Там само, ф. 16, оп. 31, спр. 95, арк. 61.

25. Коган Віктор Аркадійович (27.11.1899 – ?). Народився у с. Поволочі Сквирського повіту Київської губернії. Єврей. 3 робітників. У ДПУ з 1928 року. У 1928–1930 рр. – уповноважений особливого відділу, (м. Васильків). У 1930–1934 рр. – уповноважений Пулінського райвідділу НКВС. З 1934 р. – уповноважений секретно-політичного відділку Білоцерківського райвідділу НКВС. У 1938 – оперуповноважений і т.в.о. начальника відділку 4-го (секретно-оперативного) відділу УНКВС Київської області. Репресований. Молодший лейтенант державної безпеки (09.02.1936). Кандидат ВКП(б) з 1930 р.

26. ГДА СБУ (м. Київ), ф. 16, оп. 31, спр. 95, арк. 63.

27. Там само, арк. 87–88.

28. Там само, арк. 50.

29. Козаченко Василь Корнійович (1905 – ?). Народився в 1905 р. (за документами – 1906) у с. Томаківка Катеринославської губернії. Українець. З селян-батраків. Освіта нижча. До 1920 р. – батрак. У 1920–1924 рр. – член комуни. У 1927 – 1929 рр. служив у 80-й Донбаській дивізії. У НКВС з 15.09.1935 р. У 03.07.1937–09.1938 – слідчий групи Особливо-

уповноваженого НКВС УРСР у Києві, офіційно знаходився у відрядженні. З 31.08.1937 р. – помічник начальника 3-го відділку 4-го відділу УДБ УНКВС УРСР. У 23.04.1938 р. (03.1938-?)– 23.05.1938 р. – т.в.о. начальника відділку 4-го відділу УДБ УНКВС Київської області. У 25.05.1938 р. – 25.07.1938 р. – начальник Уманської міжрайонної оперативно-слідчої групи. У 1938–08.1938 р. – районний уповноважений Ленінського райвідділу НКВС м. Києва. 01.09.1938 р. – відряджений до НКВС СРСР. У 1938–09.02.1939 р. – начальник відділу місць ув'язнення УНКВС Читинської області. 9 лютого 1939 р. – звільнений з роботи в УНКВС. З 8 квітня 1939 р. – у розпорядженні УНКВС Читинської області. У 1939–26.07.1939 р. – начальник Відділу по боротьбі з розкраданням соціалістичної власності. З 1939 р. – керуючий конторою (м. Чита). 9 вересня 1939 р. заарештований за порушення законності під час роботи в НКВС УРСР (побиття заарештованих, фальсифікація документів). 27–28.02.1940 р. військовим трибуналом військ НКВС Київського округу засуджений до 3 років позбавлення волі умовно. Звільнений з-під варті 29 лютого 1940 р. На листопад 1941 р. – працівник тресту «Читинський ліс». Подальша доля невідома. Звання: кандидат на спецзвання, молодший лейтенант державної безпеки (28.11.1937), червоноармієць. Нагороджений наркомом внутрішніх справ УРСР срібним годинником (05.05.1938). Член ВКП(б) у 1931–17.10.1940. (виключений за «античекістські методи слідства та систематичне пияцтво»). 21 травня 1939 р. отримав догану «за пияцтво у робочий час». Нагороджений медаллю «За бойові заслуги» (03.10.1945).

30. ГДА СБУ (м. Київ), ф. 16, оп. 31, спр. 95, арк. 378.

31. А ГУВСУ ХО. Колекція документів. Наказ НКВС СРСР № 00367 від 11 червня 1938 р.

32. Балічев Олексій Дмитрович (1900 – ?). Народився у Воронежі у родині службовця. Росіянин. У 1918 р. – підручний слюсаря в депо на залізничній станції Аргада. У 1918–1920 рр. служив у лавах Червоної Армії. У 1920–1921 рр. – агент 1-го розряду окремого дорожньо-транспортного відділу ЧК (м. Воронеж). У 1921 р. – помічник уповноваженого по боротьбі з бандитизмом Воронежської губчека. У 1922 – 1923 рр. – співробітник Чернігівського губвідділу ДПУ. Служив у Конотопському окружному відділку/відділі ДПУ: у 1923–1924 рр. – помічник уповноваженого контррозвідувального відділку, у 1924 – 1926 рр. – уповноважений інформаційного відділку. У 1926 – 1928 рр. – уповноважений секретного відділу Ніжинського окружного відділу ДПУ. У 1928 – 1931 рр. – старший уповноважений інформаційного та секретного відділків Сумського окружного відділу/оперативного сектора ДПУ. У 1931–1932 рр. – старший уповноважений та заступник начальника

Макіївського міського відділу ДПУ. З 1932 – начальник 3-го (сільськогосподарського) відділку секретно-політичного відділу Донецького обласного відділу ДПУ. З 26 лютого 1934 р. – начальник райвідділу ДПУ (м. Рубіжне, Донецька область). З 1935 р. – співробітник УНКВС Донецької області. До березня 1937 – начальник Костянтинівського міського відділу НКВС (Донецька область). З березня 1937 р. – начальник Макіївського міського відділу НКВС (Донецька область). З 4 червня 1938 р. – заступник начальника УНКВС Ворошиловградської області. З 09.09.1938 по 1939 р. – начальник особливого відділу НКВС Житомирської армійської групи Київського особливого військового округу. Заарештований 13 лютого 1941 року. 15 серпня 1941 р. – засуджений до 10 років позбавлення волі. Відправлений на фронт. Старший лейтенант державної безпеки (22.03.1936). Капітан державної безпеки (11.01.1940). Нагороджений орденом Червоної Зірки (19.12.1937). Член ВКП(б) з 1930 р.

33. Соколов Микола Герасимович (1905–1942). Народився в Іваново в робітничій родині. Росіянин. Освіта нижча. У 1920 р. – переписувач на губернському військово-речовому складі в Іваново. У 1921–1924 рр. – учень фабрично-заводського училища в Іваново. У 1924–1927 рр. – слюсар текстильної фабрики, Нова Іваново-Вознесенська мануфактура (м. Іваново). У 1927 р. – секретар комітету ВЛКСМ, Нова Іваново-Вознесенська мануфактура (м. Іваново). У 1927–1930 рр. – червоноармієць і організатор загону, 16-й прикордонний загін ОДПУ, (с. Кайданово, Білоруська СРР). У 1930 р. – практикант ПП ОДПУ Білоруської СРР (м. Мінськ). У 1930–1933 рр. – помічник оперуповноваженого та оперуповноважений Могилівського оперсектора ДПУ (Білоруська СРР). У 1933 р. – курсант центральної школи ОДПУ, Москва. Служив у секретно-політичному відділі ОДПУ / ГУДБ НКВС СРСР (з 1933 – уповноважений, до 8 серпня 1937 р. – оперуповноважений). Служив в 4-му (секретно-політичному) відділі НКВС УРСР (з 8 серпня 1937 р. – помічник начальника відділку, до 4 червня 1938 р. – начальник відділку). З 4 червня 1938 р. – начальник секретно-політичного відділу УНКВС Ворошиловградської області. 22 жовтня 1940 р. звільнений з НКВС. Заарештований 13 лютого 1941 р. 15 серпня 1941 р. засуджений до 8 років позбавлення волі. Згодом табори були замінені фронтом. У 1942 р. був закинутий за лінію фронту та загинув під час облави в одному з сіл під Києвом. Звання: лейтенант державної безпеки (8 грудня 1935 р.), старший лейтенант державної безпеки (23 серпня 1938 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК–ДПУ (XV) (25 грудня 1936 р.). Член ВКП(б) у 1925–1941 рр.

34. Калганов Василь Васильович (? – ?). До 20 квітня 1938 р. – начальник відділку 3-го (контр-

розвідувального) відділу УДБ УНКВС Вінницької області. З 20 квітня 1938 р. – т.в.о. начальника 10-го відділку 3-го відділу УДБ НКВС УРСР. З 4 червня 1938 р. – т.в.о. начальника 3-го відділу УДБ УНКВС Ворошиловградської області. З жовтня 1938 – у розпорядженні відділу кадрів НКВС УРСР. 31 грудня 1938 призначений в.о. заступника начальника 8-го (промислового) відділу 1-го Управління НКВС УРСР 7 вересня 1938 р. 17 листопада 1939 р. звільнений в запас з посади заступника начальника Економічного відділу НКВС УРСР (наказ відмінений 21 січня 1940). У 1945 р. працював в НКДБ УРСР. Звання: лейтенант державної безпеки (23 березня 1936 р.), старший лейтенант державної безпеки (23 серпня 1938 р.), підполковник державної безпеки (на 1945 р.).

35. ГДА СБУ (м. Київ), спр. 67462, арк. 81.

36. Великий терор в Україні. «Куркульська операція» 1937–1938 рр. у 2-х частинах / Упоряд. С.Кокін, М.Юнге. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – Ч. II. – С. 374.

37. ГДА СБУ (м. Київ), спр. 67462, арк. 94.

38. *Золотарьов В.А.* Олександр Успенський: особа, час, оточення. – Харків: Фоліо, 2004. – С. 153–155.

39. ГДА СБУ (м. Київ), спр. 67462, арк. 112.

40. Там само, арк. 4-5.

41. Там само, арк. 73.

42. Купфер Яків Якович (1910–1938). Народився у м. Луганську. Освіта початкова. Проживав у м. Красний Луч. Працював електриком міськелектромережі. "Трійкою" УНКВС по Ворошиловградській обл. 29 вересня 1938 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 13 жовтня 1938 року. Реабілітований у 1962 році. // Реабілітовані історією: У двадцяти семи томах. Луганська область: У 3 кн. / Головна редколегія (голова П.Т. Тронько, заступники голови О.П. Реєнт, Ю.З. Данилюк та ін.); редколегія тому (голова З.Т. Гузар, заступники голови Е.О. Дідоренко, В.В. Михайличенко та ін.). – Кн. 2. – Луганськ, 2005. – С. 413.

43. Мікш (Мікша) Володимир Казимирович (1911–1938). Народився у м. Стаханові. Освіта початкова. Проживав у м. Красний Луч. Працював радіомайстером міськмісцевпрому. "Трійкою" УНКВС по Ворошиловградській обл. 29 вересня 1938 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 13 жовтня 1938 року. Реабілітований у 1962 році. // Реабілітовані історією: У двадцяти семи томах. Луганська область: У 3 кн. / Головна редколегія (голова П.Т. Тронько, заступники голови О.П. Реєнт, Ю.З. Данилюк та ін.); редколегія тому (голова З.Т. Гузар, заступники голови Е.О. Дідоренко, В.В. Михайличенко та ін.). – Кн. 2. – Луганськ, 2005. – С. 593.

44. Воскобойников Лев Рувимович (1910–1942). Народився в 1910 в Умані в родині робітника-тесляра. Єврей. Самоучка. У 1924–1927 рр. – учень друкаря у видавництві газети «Робітничо-селянська правда». У 1928–1932 рр. – чорнороб і друкар, Харків. У 1932–1934 рр. – рядовий 23-го артилерійського полку. У 1935 р. – навчався в комуністичному університеті в Харкові, закінчив 1 курс. У 1936 р. – курсант київської міжрайової школи ГУДБ НКВС. У 1937–1938 рр. – помічник оперуповноваженого 3-го (контррозвідувального) відділу НКВС УРСР. 29.06.1938 відраджений до УНКВС Ворошиловградської області. Служив в УНКВС Ворошиловградської області (оперуповноважений, помічник начальника відділку, в.о. начальника відділку секретно-політичного відділу; помічник начальника слідчої частини; начальник слідчої частини; заступник начальника Ворошиловградського міськвідділу). 22 жовтня 1940 р. звільнений з НКВС. Заарештований 13 лютого 1941 р. 15 серпня 1941 р. військовим трибуналом військ НКВС Київського військового округу засуджений до 8 років позбавлення волі. Замість таборів відправлений на фронт. Восени 1942 з групою чекістів був направлений до Києва. Був виказаний зрадником та заарештований. Загинув у гестапо. Звання: сержант державної безпеки (13 травня 1937 р.), молодший лейтенант державної

безпеки (22 червня 1939 р.), лейтенант державної безпеки. Член ВКП(б) з 1930 р.

45. ГДА СБУ (м. Київ), ф. 6, спр. 43626-фп, арк. 431.

46. Там само, спр. 67462, арк. 83.

47. Там само.

48. Там само, арк. 85.

49. Там само, ф. 6, спр. 43626-фп, арк. 432.

50. Лубянка. Сталин и НКВД–НКГБ–ГУКР «Смерш». 1939 – март 1946 / Архив Сталина. Документы высших органов партийной и государственной власти. Под общ. ред. акад. А.Н. Яковлева. Сост. В.Н. Хаустов, В.П. Наумов, Н.С. Плотнокова. – М.: МФД: Материк, 2006. – С. 13.

51. ЦДА ФСБ РФ, спр. 956621, т. 1, арк. 93.

52. ГДА СБУ, (м. Київ), ф. 6, спр. 43626-фп, арк. 429.

53. Там само, арк. 430.

54. Там само, арк. 431.

55. Там само, арк. 432.

56. *Васильченко Т.М.* Вказ. праця. – С. 161.

57. ГДА СБУ (м. Київ), ф. 6, спр. 43626-фп, арк. 432.

Олег Бажан Вадим Золотарев

Луганский прокуратор (штрихи биографии капитана государственной безопасности НКВД Григория Коркунова)

В статье сквозь судьбу Г.И.Коркунова рассматриваются особенности функционирования советских органов госбезопасности в одном из ключевых регионов Украины.

Ключевые слова: Григорий Иванович Коркунов, НКВД, Луганская область, «Большой террор».

Oleg Bazhan, Vadym Zolotariov

Luganskiy Procurator (Biography Pages of State Security NKVD Captain Grigoriy Korkunov)

The article represents the overview of Soviet State Security Bodies operation through the life and activity of Grigoriy Ivanovich Korkunov, a NKVD captain, in one of the key regions of Ukraine.

Key words: Grigoriy Ivanovich Korkunov, NKVD, Lugansk region, "Big Terror".